

ST. — NO. 1553. Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 16. JUNIJA (June 16), 1937.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. LETO—VOL. XXXII.

ZA UNIJSKE DELAVCE BATINE, SVINEC IN PLIN

MAGNATI V BOJIH PROTI STAVKARJEM VEDNO BOLJ IZZIVALNI IN NADUTI

Politična, policijska in sodna oblast do malega vsa na strani izkoriščevalcev

Napadi "vigilantov" na unijske organizatorje. — Privilegirani sloji pripravljajo pot v fašizem

AKO se zvezna administracija in progresivci v kongresu kmalu ne postavijo z svojo avtoriteto odločno na stran obrambe civilnih svobodčin in demokratičnih pravic, bo sedanj fašistični val zrastel preko njihovih ramen in delavstvo bo ostalo v boju proti njemu osamljeno.

Brezbržnost zvezne vlade je John L. Lewis prošlo nedelo ostro kritiziral. Poudarjal je, da je skrbi o obnovi in razvoju ekonomskega sistema, da je že čas, da vlada stor potrebe korake v protekcijo poštenih delavcev, da bodo delavci pravice, ne pa krogelj, batin in plina, kakor sedaj.

Ameriški kapitalizem se v bojih proti stavkarjem in unijskim organizatorjem že od nekdaj poslužuje sile. Toda sedanja kampanja privilegiranih slojev nima samo namen zatreti stavke s silo, ampak popularizirati nasilstva proti delavcem in jih legalizira s fašističnimi metodami.

Vzrok strahu med kapitalisti

Ko se je milijone neorganiziranih delavcev obrnilo s svojimi nadami za zboljšanje delovnih razmer k unijam CIO, so ravnatelji korporacij osupnili. V prošlosti so bili pač navajeni stavki tudi v velikem obsegu, in organizatoričnih kampanj, kakor se je pričela med in po vojni v jecklarski in par drugih industrijih, toda so koncem konca zmerom oni dobili bitko. Ameriška delavska federacija s svojimi par milijoni organiziranih delavcev jim v splošnem ni bila nobenkrat posebno nevarna in dopadla se jim je oblika unij, ki so iskale članov le med obrtnimi delavci, za 26,000,000 delavcev v raznih masnih industrijih pa se niso brigale.

Kampanja, ki jo je podvzel odbor za industrialno organizacijo, pa jih je takoreč preko noči uverila, da je tudi ta velika masa delavcev dostopna organizaciji.

Sila oblasti proti unijam

Prvi, ki je dal magnatom nove korake po prestani osupnosti, je bil premier kanadske province Ontario, ki je zapretil, da bo preprečil organiziranje kanadskih delavcev po CIO, pa tudi če mora v ta namen uporabiti silo. Prav tako jih je opogumil nastop oblastnikov proti stavkarjem v North Chicagu, v Hersheyju, So. Chicagu itd. Sodniki so jih bili takoj v pričetku sedanjega stavkovnega vala s svojimi prepovedmi na uslugo. Obsodbe, ki jih je izrekel sodnik Forby na obravnavi proti stavkarjem v Waukeganu, so brutalnost, kakršna ima v konfliktih med delavci in izkoriščevalci v tej deželi na sodiščih male primer.

Medtem, ko so se ravnatelji korporacij pripravljali na odločen spopad z unijami s svojimi sredstvi — kot z mobiliziranjem svojih privatnih čet, z mobiliziranjem deputijev pod vodstvom šerifov in političkih načelnikov, z organiziranjem raznih kompanijskih hlapčonov in "patriotov" v čete vigilantov, z ustavljanjem "neodvisnih" unij, in z najemanjem agentov provokatorjev vseh vrst, je pričelo kapitalistično čaropisje s sistematično, dobro zamišljeno hujskajočo propagando proti C. I. O.

Sklicovanje na patriotizem

Gibanje CIO je nepatriotično in pod vodstvom rdečkarjev, ki dobivajo navodila za izpodkopavanje ameriških institucij iz Moskve, pravijo kapitalistični listi. Vsak dan prinašajo tisoče kolon "dokazov", da CIO ne zaslubi podpore ameriškega javnega mnenja, pač pa, da je treba drhal, ki pod vodstvom rdečih (Nadaljevanje na 3. strani.)

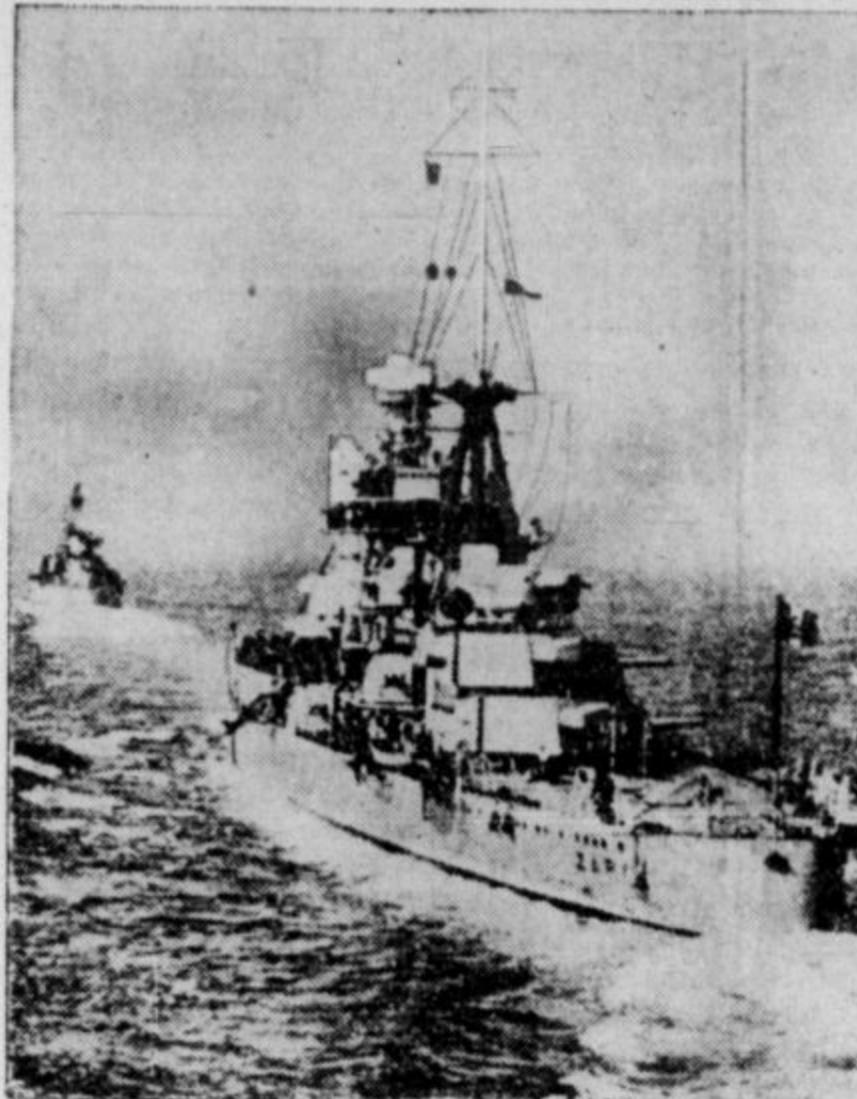
Ste prejeli opomin, da vam je naročnina potekla?

Upravnštvo je nedavno poslalo opozorilna pisma vsem, katerim je naročnina na "Proletarca" potekla. Kdor jo je poravnal dan ali dva predno smo pisma poslali, naj nam tirjatev oprosti, kajti smo prejeli ko so bile tirjatve že na potu.

Vse ostale prosimo, da naj naročnino obnovite ob prvi priliku, da si s tem zagotove redno prejemajočo lista. "Proletarec" je več kot vreden vsto \$3 na leto, ker prinaša od tedna do tedna obilico politične in tehnike in je zvest delavskim interesom ter načelom, po zategnjeni upravičeno pričakuje, da mu delavci izkazujejo enako zvestobo.

Dalje speliramo na vse, ki citata te naznanilo, da pomagate tudi pri agitaciji za pridobivanje novih naročnikov.

Fašisti v Španiji dobe še večjo pomoč

Nedavno je bil na obisku v Rimu Hitlerjev vojni minister in Mussolini mu je razkazal svojo vojno silo na morju in na suhem. Posebno mu je podvrgnil mogočnost italijanske vojne mornarice, kar je Anglija znova ospredje. Slednja se namreč boji, da je bo Mussolini prej ali sicer napadel, zato da odvrne pozornost italijanskega ljudstva od večjega mizerije v svoji deželi, in pa ker ima zdaj več prilike premagati angleško vojno brodovje v Sredozemskem morju, kakor pa bi jo imel čez leto ali dve, ko bo Anglija končala svoj oboroževalni program. Na gornji sliki je ena izmed italijanskih vojnih ladij ob španskem obrežju. Mussolini nič več ne skriva, da je odprt in aktivno ob strani španskim fašistom. Iz Rima poročajo, da večja posebno armado, ki jo pošlje v pomoč španskim fašistom to poletje.

ITALIJANSKE IZGUBE V VOJNI ZA FAŠIZEM V ŠPANIJI

Nad 700 ubitih in pogrešanih, dva tisoč ranjenih

Italija je dolgo tajila, da služijo v španski fašistični armada regularne italijanske čete. Cenijo, da jih je v Španiji od 40 do 60 tisoč. Vse vzdržuje Italija. Ona jim dovaža municijo, nove aeroplane, tanke itd. in ob enem zalogu z vojnim materialom španske fašistične cete.

S to vojno je Mussolini že itak obubožano italijansko ljudstvo se bolj obremenil. Ampak njemu je fašizem in želja po dominiranju nad Španijo vse, zato je s svojo intervencijo povzročil, da trajajo vojna na španskih bojiščih enajst mesec in da se volja velike večine španskega ljudstva, ki je za demokracijo in socialno zaščito, ne more uresničiti.

Iz uradnih podatkov, ki jih je objavila vlada v Rimu, je razvidno, da je bilo v Španiji ubitih od pričetka junija 495 "prostovoljcev" (to je, regul-

larnih italijanskih vojakov), 260 je pogrešanih in 1,994 ranjenih.

Italijansko ljudstvo je z Mussolinijevim pustolovščinom v Španiji zelo nezadovoljno, ali pomagati si ne more, ker visi nad njim vladni teror, ki nikomur ne prizanaša in ne pozna nikake milosti. Dan obračuna vseeno pride.

"Zob za zob"

Španska vlada je fašiste svirila in svarila, da naj nikar ne pobijo civilnega prebivalstva. Pa ni nič izdal. "Dobro, pa bomo vracači milo za dragi!" Ampak to pretinja je vladava v Valenciji izdala še 5. junija! Aeroplani, da bi pobijali prebivalstvo v mestih pod fašističnim terorjem vzliti pretnji še ni poslala. Kdo je to rej civiliziran: General Franco, ali lojalistični režim?

"Zob za zob"

V četrtek 17. junija zvečer se bo vršil ogromen shod unij CIO, na katerem bo glavni govornik John L. Lewis. Shod bo v Chicagu na W. Madison St., ki ima prostora za nad 20,000 ljudi.

To zborovanje bo ob enem

Zagonetne obravnavne, priznavanja krivde in obsodbe. — Vera v solidarnost sovjetskega prebivalstva v svetovni javnosti močno omajana

Obsoda v smrt osmilj izmed najvišjih poveljnikov sovjetske armade je svetu nova zagonetka. Diplomati, ki zastopajo v Moskvi tuje dežele, je svojim vladam niso mogli razrešiti. Socialistični poznavalci Rusije v Franciji, Angliji in drugod se čudijo, a res jasnega odgovora si ne morejo dati, kakor ga ni dal bivši avstrijski socialistični voditelj Otto Bauer, ko je komentiral prejšnje obravnavne proti pionirskim boljševiškim vodjem. Kaj je narobe v sovjetski deželi, ki se ponaša, da pokriva šestino zemeljske površine? Komu je v nji sploh še zaupati? Ali je mogoče, da so se prodali Nemčiji in Japonski ljudje, ki so imeli do nedavna v USSR najodgovornejše službe, bodisi v vladu, pri "Pravdi" in "Izvestji", v vrhovnem ekonomskem svetu, v načelstvu tržke industrije, v armadi itd.?

Mogoče ali ne, sovjetski sodni tribunal so jih obtožili izdajstev in jim krivdo dokazali, kakor pričajo sodni zapiski. Obsodili so jih v smrt in ekskucijo izvršili 24 ur po smrtni odsodbi.

Vzlic obdolžitvam in priznjam krvide, s katerimi so se obteževali tudi obtoženci sami, um izven Rusije le malo kdaj verjame. Tudi mnogi takozvani "Stalinovi" komunisti v Franciji in povsod drugod dvojijo, da so prestopki bili res tolikšni, da se bi obsojenec moralno postreljati kakor največje zločince in izdajalce. Svede, če je to, kar trdijo zapiski obletni sovjetski vojaški ataša v Londonu; dalje general A. I. Kork, načelnik ene najznamenitejših sovjetskih vojaških akademij; gen. I. E. Jakir, ki je bil poveljnik leningradskih garnizij; gen. I. P. Uborevič, poveljnik sovjetske armade v Beli Rusiji; gen. R. P. Eideman, ki je bil načelnik komisije za treniranje sovjetske vojne rezerve, za vežbanje letalcev sovjetske vojne zračne flote in za pripravljanje obrambe zoper napade s plinom; gen. B. M. Feldman, član sovjetskega generalnega štaba; gen. V. M. Primakov, načelnik kharkovske garnizije.

Vzlic obdolžitvam in priznjam krvide, s katerimi so se obteževali tudi obtoženci sami, um izven Rusije le malo kdaj verjame. Tudi mnogi takozvani "Stalinovi" komunisti v Franciji in povsod drugod dvojijo, da so prestopki bili res tolikšni, da se bi obsojenec moralno postreljati kakor največje zločince in izdajalce. Svede, če je to, kar trdijo zapiski obletni sovjetski vojaški ataša v Londonu; dalje general A. I. Kork, načelnik ene najznamenitejših sovjetskih vojaških akademij; gen. I. E. Jakir, ki je bil poveljnik leningradskih garnizij; gen. I. P. Uborevič, poveljnik sovjetske armade v Beli Rusiji; gen. R. P. Eideman, ki je bil načelnik komisije za treniranje sovjetske vojne rezerve, za vežbanje letalcev sovjetske vojne zračne flote in za pripravljanje obrambe zoper napade s plinom; gen. B. M. Feldman, član sovjetskega generalnega štaba; gen. V. M. Primakov, načelnik kharkovske garnizije. (Nadaljevanje na 2. strani.)

John L. Lewis bo govoril v Chicagu 17. junija

V četrtek 17. junija zvečer se bo vršil ogromen shod unij CIO, na katerem bo glavni govornik John L. Lewis. Shod bo v Chicagu na W. Madison St., ki ima prostora za nad 20,000 ljudi.

To zborovanje bo ob enem demonstracija proti masakru v So. Chicagu na Spominski praznik, v katerem je bilo ubitih od policije 8 delavcev in 100 ranjenih.

NAPREDEK SOCIALISTIČNEGA GIBANJA NA DANSKEM

Iz letnega poročila socialistične stranke na Dansku je razvidno, da je imela lani 191,424 članov, med temi 65,957 žensk. Samo v Kopenhagnu ima 59,608 članov, ali več kot imajo v Zed. državah direktno pridruženih članov vse delavske politične organizacije. Vse postojanki je imela danska socialistična stranka 1269, ali 37 več kot leta poprej. V mnogih postojankah imajo sodružice svoje posebne odseke in pa odbore za

agitacijo med delavskim ženstvom. Social-demokratska stranka na Dansku ni močna samo v članstvu in vplivna v političnem življenju dežele, ampak poseduje tudi velike ustanove za prosvetno in kulturno delo, domove, tiskarne, knjižnice, časopise vseh vrst, in pod njim okriljem se je razvilo motočno zadružništvo. Na tako gibanje je dansko delavstvo upravičeno ponosno.

V TEJ ŠTEVILKI

Ali postaja kampanja ameriškega kapitalizma, katera dobiva bolj in bolj fašistične oblike, nevarna svobodi ameriškega delavstva in unijam CIO? Članek o tem je na prvi strani.

Kaj je narobe v Rusiji, da odkriva vlada zarote — drugo za drugo — med najodgovornejšimi sovjetskimi funkcionarji? Članek na prvi strani.

Porotni odbor JSKJ je razsodil, da društva omenjene jednote po pravilih ne smejo pripadati Prosvetni matici. Čitajte poročilo o njegovi razsodbi na 4. strani v tej številki.

Dalje so v tej številki "Komentarji", Barbičeva kritika, poročila, članki in dopisi.

Ko ta list prečitate, dajte ga svojemu prijatelju, da ga prečita tudi on, in ob enem mu priporočite, da se naj naroči na "Proletarca".

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;

za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za prihoditev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

John L. Lewis se pritožuje nad "new dealom"

Dne 13. junija je predsednik CIO John L. Lewis pozval časnikarske poročevalce v svoj urad v Washingtonu, in jim pojasnil, da je situacija v sedanjih industrialnih konfliktih tako opasna. Ako zvezna vlada in governerji ne posežejo odločno vmes, pride marsikje do krvolutij, kakor so je nedavno dogodilo v South Chicagu. Načelniki jeklarskih korporacij, katerih delavci so na stavki, se vedejo tako, kot da smatrajo delavce za svoje podložnike, ki so se s poslužitvijo stavke uprli vladarem, zato jih je treba kaznovati. Dejal je, da so jeklarski baroni svoje najeteže za pretepanje in pobiranje delavcev obrožili kot da bodo poslani v Španijo, in da so založeni s plinskim bombami toliko, kakor da stavkarji ne bi smeli dihati dobregr zraka, ampak edino le plin.

Delavski nestrankarski odbor, kateremu je v lanskem kampanji načeljeval isti John L. Lewis, je v agitaciji za Roosevelta in mnoge druge demokratske kandidate potrošil nad šesto tisoč dolarjev delavskega denarja. Zdaj se Lewis čudi, čemu kaj ne store v obrambo stavkarjev, nad katerimi uganjajo kompanije in oblast vsakojaka nasilja. "V Chicagu so nam premisljeno umorili osem delavcev in nad sto ranili," je dejal načelnik CIO in se nad tem zločinom upravičeno zgražal. Ampak v isti kampanji sta agitirala za Roosevelteta in ostale demokratske kandidate čikaški župan Kelly in illinoiski governer Horner prav tako navdušeno, kakor Lewisov delavski nestrankarski odbor. Roosevelt je prošle tedne skoro stalno na počitniških izletih. Ako bi on hotel spraviti arrogante ravnatelje korporacij k pameti, bi jim bil moral že pred tedni resno zapretiti, da njegov "new deal" ni bil samo agitacijska vada v volilni kampanji, ampak bo uveljavljen in delavci morajo dobiti svoje pravice.

Če bi bil predsednik to storil recimo pred dobrim mesecem, bi v Chicagu ne bilo osem stavkarjev ubitih in sto delavcev v tem mestu bi bilo zdravih, namesto da so v policijskem napadu nanje oblezle težko ranjeni in nekateri izmed njih pohabljeni za vse življenje.

Sedanja situacija dokazuje, da se v stavkah postopa pod "new dealom" z delavci prav tako, kakor pod prejšnjimi administracijami. Ako bi bila zvezna administracija hotela proti ekonomskim rojalistom storiti kaj več, kot da jih tu in tam le graja, si ne bi upali dvigniti pest proti delavcem tako očitno kakor so jo. Govert Murphy je bil edini, ki je dal družbam resno razumeti, da milica pod njegovo vladom ne bo uporabljana za nasilstva nad delavci. Vsele tega so ga grajali mnogi veljaki demokratske stranke in v kapitalističnih časopisih je bil napoljan za mevžo.

Upamo, da se bodo voditelji v CIO in drugi delavci iz dogodkov v prošlih mesecih naučili, da kapitalistična stranka ostane kapitalistična, neglede kako njeni kandidati na volilnih shodih obljuhajo new deal in se derejo nad "ekonomskimi rojalisti". Dokler so bili delavci mirni, se jim je demokratska stranka laskala. Zdaj, ko zahtevajo, da jim obljube izpolni, jim je pokazala zobe.

Nauk volitev na Holandskem

Zadnjici je Belgija pri splošnih volitvah svetu pokazala, da kričavi fašizem, ki se je v nji nekaj časa opasno širil, nima opore širokih ljudskih množic. Stranka kandidata za belgijskega Hitlerja je bila poražena, čeprav je bila v volilni kampanji najbolj agresivna.

Enako se je pri zadnjih volitvah dogodilo fašistom na Holandskem. Podpira jih Hitler. Doživeljili so popoln poraz, in s tem ga je doživel tudi nemški eksportirani fašizem.

Social-demokratska stranka na Holandskem je napredovala v glasovih in si ohranila staro število mandatov. Komunisti so jih nekaj izgubili. Demokratske stranke so napredovale in si zagotovile demokratično obliko vlade.

Dasi je velika večina holandskega ljudstva konservativna, in četudi ima dežela več političnih strank, kot je zdravo za njen politični in gospodarski razvoj, fašistični gesel vseeno ni hotelo sprejeti in bo rajše tudi v bodoče o svojih zadevah samo odločevalo, kot da bi odločeval diktator namesto ljudstva. To je za demokracijo v razburkani Evropi dobro znamenje.

Komunistični bavbav in CIO

Predsednik A. F. of L. Wm. Green je nedavno govoril po radiu o komunističnih aktivnostih v CIO in čital prevod nekega poročila iz moskovske "Pravde", katerim je podkrepil svoje trditev in dokaze, da so komunisti kuhanji in pečeni za CIO.

Njegov govor so ponatisnili v celoti ali pa v izčrpu poleg kapitalističnih listov vsa konservativna unajska glasila, ki zagovarjajo sistem strokovnega unionizma in vztrajanje pri starejših metodah, in pribloilo ga je na 1. strani tudi glasilo unije Progresivnih ruderjev v Illinoisu.

Ako bi bil Green porabil tisti čas, ki ga mu je dala za njegov govor Columbia Broadcasting kompanija, rajše za agitacijo v prid svojih unij, namesto da je proglašil CIO za orodje komunistične internationale, bi storil pametno, docim je s komunističnim bavbavom potegnil za nos le nepoučene. Storil je uslužbo s svojim napadom na CIO tudi korporacijam, ki nočejo ne njegove ne unije CIO, ako se je morejo ubraniti. Pošten uniskski voditelj se bi moral varovati takega zaveznosti.

SOVJETSKA UNIJA NA SEVERNEM TECAJU

Na sliki na fevi je sovjetski polarni znanstvenik dr. Otto Schmidt, ki je zdaj načelnik sovjetske ekspedicije na severnem tecaju. Ustaborjen je kakih 70 milijonov dolinarjev točke. Fotografiran je bil, ko se je poslavljaj od svojih dragih. V polarni koloniji ima tri tovraši. Z živili so preskrbljeni za leto dni. Svoje taborišča imajo na ledu, pod njim pa je morje, globoko par tisoč

čevljev. Njihova naloga je studirati vremenske pojave v polarnem ozemlju, ker sovjetska vlada želi preko njevega otvoriti zračni promet iz Moskve v Zedinjene države. Ako komisija ugotovi, da so vremenske neprilike na tem najkrajšem pasu premagljive, bo USSR z rednim aeroplanskim prometom med Moskvo in San Franciscem kmalu pričel.

v opomin k strpnemu, vztrajnemu, spretnemu in požrtvovanemu boju.

Zrušila se je Avstrija z Ogrsko, ker ni upoštevala velike morale demokracije.

Piknik kluba in "Zarje"

Cleveland, O. — Pomlad je tu. Solnce z vsemi očarjujočimi močmi je posijalo v deželo. Narava je prebijena in odeta v novo oblike. Novo življenje vstaja iz dolgega spanja in se veseli žarkega solnca. Vse je pomlajeno in prerojeno.

Tudi v nas se v teh časih oglaša življenje. Življenje, ki je jače in glasnejše, kot kdaj prej v letu. Želim si ven iz te enolične vsakdanosti, ven iz razbeljenih mestnih tlakov, iz okuženega, zgoščenega zraka v prirodi, kjer se lahko diha v pozabi na dnevne skrbi in dolžnosti.

Demokracija ni le enaka pravica v parlamentu. Potrebuje je bila marve zamenjati tudi plemenski feodalizem in meščanski liberalizem z novim duhom, z novo politiko. — Treba je bilo demokratično prepojiti upravo in gospodarstvo. Povsod je bilo treba upoštavati blagor mnogoč s tem, da država slabotnejša raznih nemških deželnih knežev in meščanstva.

Avstrijski delavci so prvič volili po splošni in enaki volilni pravici 14. maja 1907. Zato smo te dan obhajali tridesetletnico jubileja demokracije. Avstrijska socialna demokracija se je za to pravico delavstva borila zlasti v letih od 1891 do 1907 in skoraj ni v zgodovini enakega ljutega političnega bora, kjer je bil separativska in socialna.

Resnica je, da demokracija v parlamentu ne dela tako hitro kakor diktatura. Toda demokracije čuvajo dragocene pridobitve kulture: **svobodo človeške osebnosti**.

Če demokracija niso dobre, niso krive demokracije — kakor pravi Masaryk — marveč demokrati, ker v duhu niso demokrati.

Zgradimo demokracijo tako, da jo bo vsakdo smatral za oblast ljudstva za ljudstvo. S tem izvršimo naročilo onih, ki so v dolgih desetletjih trajajočih bojih izvojevali enako volilni pravico. Ti boji naj nam bodo

drugi štiri volilnih razredov. V volitvah po tem volilnem redu 1897 je dobila socialna demokracija 14 poslancev v parlamentu. Majhna frakcija ni mogla imeti večjih uspehov, kar je volilci opašljivo pred mogočno fevdalno meščansko večino. Pri volitvah 1901 je dobila socialna demokracija le enajst poslancev. To je nekoliko otežkočalo boj za enako volilno pravico.

Sele dogodki v Rusiji in na Ogrskem so zopet poživili boj za volilno pravico. Strankini zbor meseca maja leta 1905 je pod utiskom ruske revolucije odločno zahteval splošno in enako volilno pravico ter zagrozil s splošno stavko. Dne 28. novembra 1905 je delavstvo priredilo protestno stavko.

Tudi Ljubljana je takrat priredila velikanski obhod za volilno pravico, katerega se je udeležilo do 12,000 delavcev in drugega prebivalstva. — Cesar, plemstvo in meščanstvo je odnehalo. Dne 26. januarja 1907 je pristal tisti cesar Franc Jožef, ki je 1849 razgnal kromerški državni zbor in razveljavil ustavo, na splošno, enako in tajno volilno pravico državljanov.

Volitev dne 14. maja 1907 — torej pred tridesetimi leti — je bila dan zmage avstrijske socialne demokracije. Socialna demokracija je dobila 995,937 glasov in izvoljenih je bilo 87 socialnodemokratiskih poslancev.

Vpliv socialne demokracije se je takoj pokazal kot uspešno zdravilo za bolezen države. Krčevito se je upiral reformam plemstva in reakcionarno meščanstvo ter nezakonito usilijo po padcu parlamentarnih Beckovih vladi (1906).

Stavka očeta je stavka vse družine

V sedanjih stavkah je tisoč družinskih očetov. Bore se ne samo za zboljšanje svojih delovnih razmer, ampak tudi za priboljšanje svojim družinam. Na sliki na vrhu so hčere in žene jeklarskih delavcev Republic Steel kompanije v So. Chicagu, ki so zastavili pred tedni v boju za svoje človeške pravice.

KOMENTARJI

P. Bernard piše, da se Lemont in lemonske "straži" ne gre za osebno prerivanje in politične intrige, ampak edino za načela, za jasnega in popolnoma opredeljena načela brez vsakega kompromisa.

Nedvomno ima P. Bernard s tem v misli tak "načela", kakršna zastopata Mussolini in general Franco. V Španiji skupno s Hitlerjevo pomočjo širita tako nekompromisna načela in "krščansko" civilizacijo.

Klerikalni TORD v Ljubljani, pri katerem je uposlen bivši načelnik Lemonta, označuje Italijo za "katoliško državo, ki je dozdaj vedno vršila božje in človeške zakone," ter izraža nado, da jih bo v bodoči tudi napram Slovencem pod Italijo.

"Nekompromisna načela" današnjega klerikalizma so torek fašistična načela, zato je načelnik Lemonta, označuje Italijo za "katoliško državo, ki je dozdaj vedno vršila božje in človeške zakone," ter izraža nado, da jih bo v bodoči tudi napram Slovencem pod Italijo.

Sicer pa malo bombastike ne skodi. Ko je umrl Jože Zavertnik, je nekdo bližnjemu angloškemu listu poročal, da je bil pokojnik med drugim tudi tolmač cesarja Franca Jožefa v avstrijski vojni mornarici v Pulju. Dal mu je še mnogo drugih titelov, samo to je prezrl, da je bil pokojni dolgoleten aktiven socialist.

Louis Skubic v njegovi so-

progi še mnogo let! — N. N.

V Clevelandu smo nekateri pred konvencijo SNPJ ugibali,

če bo France Barbic še prodrl ali ne. Za Somariko smo ve-

deli, da ne bo več izvoljen, am-

pak tudi na Barbicu nismo sta-

vili. Pa je zmagal z lahkoto.

Njegovo kritični dopisi in na-

stopi mu torej niso škodovali.

"Primorske novine" v Sušaku poročajo, da je goriški nad-

škof Margotti z odobritvijo Rim-

ma privolil uvajati v slovenske

župnije pol-goma bogoslužje

v slovenskem jeziku, toda lokalne

oblasti se protivijo. Druga težava je, ker novi župniki

ne znajo slovensko, slovenskih

pa tudi ne namerovajo pozvati

najaz z italijanskimi župniji.

"Primorske novine" vzlije temu

izražajo nado, da bodo smeli

Slovenci v Hrvati pod Italijo

v cerkvah kmalu moliti v svoj

jem jeziku. Pač sijajna nado

in "krasna koncesija" ljudem,

katero so v Jugoslaviji do spre

java pogodbе z Italijo smeli

imenovati "naši zasuhjeni

VALERIJAN PDMOGYLYJ:

"MESTO"
ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Iz spanja ga je prebudil rahel šum ob poletju. Odprti je oči in zagledal v temi, ki je bila od okna malec osvetljena, belo postavo, ki se mu je videla zaradi spanja v očeh ogromna, da se je zdrznil in pridušeno vprašal:

— Kdo je —?

Tat? Privid? Sanje?

Prikazan pa se je molče nagibala k njemu, zdaj zdaj jo je spoznal, Gospodinja je. Kaj se je vendar zgodi? Ali gori? Ali je kdo nedenoma umrl? Toda beseda mu ni šla iz grla. Tedaj pa je začutil dotik njene vroče roke na svojem obrazu, na vratu, na prsih. Nato je občutil obe roki. Pridržan dah se je sklanjal, nižal, obstal ter mu legal na usta kakor suh, žgoč pečat. Ženske roke so ga objele in na prsi mu je zagojelo toplo žensko telo. Ves zajet nekoga blaznega strahu, se je Stepan pritajil, stisnil k zidu, rad bi se zlil z njim v eno in nestal z njim vred.

— Kaj delate? Kaj vendar mislite? je mrimal ves vznemirjen.

Vse njegovo telo je olesenelo od napetosti, strah mu je krivenčil roke, dihal je pretrgan in glasno.

Zena pa je odšla in Stepan je kakor v sijah slišal rahel šum zapirajočih se vrat. Počasi se mu je vračalo življenje, srce se je pomirilo, okrenil se je in še ves plah se je zleknil po postelji. Še so se mu tresle noge in prav ušesih je slišal valovanje krvi. Počasi se je zavedal resnice. Vzdramil se je in strah ga je minil.

— Kako to? Zakaj to? je šepetal vase in razprostral roke.

Tedaj se mu je povrnih z zavestjo vred tudi da njenega poljuba, ki ga je utrgal, nadih njenih prsi, ki so se ga dotaknile in slasti objem njenih golih rok. Golih! Kako pozno, prekasno je razumeval vse to. Vse njen razpaljeno gibčno telo je delilo od njegovega le tenka stena tkanina njene srajce! In Stepan ga je zavrgel, pahnih od sebe kakor strahopetec, ne da bi utelešil vanj, ne da bi poskal v njegovih globinah tajno, silno topilno! Kaj ga je odvračalo od tega? Greh? Zavest kakšne krvide pred kom? Kaj še vedno veruje bedasto moralno in morda celo v vratre? Ne, ne le mladenički strah ga je odvratil od tega, da le to, samo to!

Pomirjenost se mu je zopet sprevrgla v vznemirjenje, kri mu je zagorela, pognała se po žilah im mu zalivala srce, to mlado srećo, ki je z vso silo mladosti hotelo v širino.

Domišljija mu je odgrinjala obraz in v tem plamenu ni podvomil nad njenou lepotou, pa četudi bi bil za vse druge nelep. Ves prevzet s pohlepno željo po nastasti, se je tiso vzdignil in se stresel, ko se je dotaknil mrzlih tal. Po prstih se je bližal durim, ki so vodile v soto Gnidylevih, in jih poskušal previdno odpreti, toda le za prst na široko so se udale — kajti od znotraj so bile priprte z verigo. Ves v nekem blaznem neutrušenju je hotel potrakti, toda roka mu je omahnila. Čemu —? Saj je sam zakrivil, da je odšla!

V sobi ga je dušilo. Stopil je ven na verando kar takšen, kakršen je bil v postelji, sedel in se uprl na kolena. Strah in napetost vseh živec sta vsadila v njegovo srce onemogoč bolečino. Kesanje po nestorjenem grehu ga ni in ni zapustilo. Da je norec, bedak, strahopetec, njevrednež vse si je prerekel. Njegovo gladno telo je bilo polno grenkobe.

Zjutraj je bil ves razdražen, nenaspan, mračno je pojavoval po dvorišču, dolgočas se je, venomer je prizigal cigarete in ves tobak je pokadil. Čeprav je bil delavnik in bi moral v šolo, mu je bila misel na učenje zoperna. Kaj šola! Kaj je to proti nočnemu doživljaju. Šola mu ne uide! A želja po ženi, o kateri se včeraj še misliti ni drznil, se je pretvorila v pekoče hrepenenje, dražila ga je z neučakano radovnostjo in obenem razvemala njegovo lastno samoljubje. Če pa si je mislil, da mu ta žena kljub vsemu temu le ne bo nikoli pripadala, ga je grabila jeza in zasramoval jo je z najbolj nesramnimi besedami.

Da, tudi na kolenih bi jo zdaj prosil za en sam njen nasmej. Da bi mu vsaj z očmi dala znamenje! Toda, ko sta se videla v kuhinji, je bila takšna kakor včeraj, kakor predvečnjim, kakor pred enim tednom in niti s

pogledom ni izdala svojega nočnega obiska. To se mu je zdelo odvratno. Mar je tako po-kvarjena, kakor kakšna propala razvajena samica? Ona je bila! Prav gotovo. Čemu se pretvarja? Ali bo spet prišla, ali je ne bo? Zavedal se je, da jo je bil užalil s svojim po-našanjem in da mora zdaj to na kak način popraviti. Toda kako? Ničesar si ni upal storiti, v strahu, da s svojo nerodnostjo še bolj ne pokvari tega svojega ponasanja.

Ko pa je pripravljala obed, je stopil v kuhihino tihom in neslišno. Tamara Vasilevna mu je obračala hrbit in ga ni opazila. Razklan od svojega poniranja pa vendar ves polni težke strasti je golata s pogledi črte njenih pleč. Ko se je okrenila in ga zagledala, je zdaj opazil na njenem obrazu prepadenem od muke, izraz-trpljenja in sovraštva, ki pa je spet v hipu izginilo za krinko njenega umirjenega pogleda. Toda ta hip ji je le videl v dušo.

— Pridite danes, pridite! je zašepetal tiho, skoraj pretih, saj ni bilo nikogar, da bi slišal. Toda niti za las se ni nobena mišica zgenila na njenem obrazu. Ko se je obrnila od njega proč, je planil iz hiše, in srdito za-lotpunil z vrat.

Da bi na kak način povdaril svoje trpljenje ni prišel h kosilu. Vrnil se je še pozno ponoči. Ves dan je pojavil ob Dnepru. Ta-koj se je vlegel v postelji. Naj ve, da jo pričakuje! Ure so se premikale kakor večnost. Bil je ves nestrepnen in ko je konečno le prisla, jo je objel z vsem ognjem svoje mladostne strasti.

XI.

Poletje se je nagibalo k jeseni. Koncem avgusta so bila jutra že mračna, a čez dan je pričaralo sonce mesto v novo pomladno na-strojenje in listje se še ni osipalo z dreves. Ponoči pa so vetrovi nastali z njimi pločnike, česar niso bili hišniki prav nič veseli. Jesen je pregrnila mesto z rumenim nadhom in kakor da se je zdaj nenadoma prebudilo iz spanja. Z nestrpo naglico so oživeli krožki, kulturnoprosvetni klub, pričela se je gledališka sezona, razgibalna se je pestra množica društev, kajti člani so se vračali s počitnic. Poletne medlosti je nestalo, razum se je razbohotil. Knjigarne in knjižnice so bile natrapne kupeci in čitalcev, otvarjali so razstave s predavanji o gospodarstvu in morali. Mesto je zaživel v vsem svojem razmahu, neumorna delovnost se je razrastla iz vseh hiš in zidov.

Ves navdušen je planil Stepan v to neu-nagnost duha. Ničesar ni zamudil, če ni poslušal prva predavanja v inštitutu. Saj so se še sedaj vrnili vsi profesorji in zdaj je še tiskani razpored predavanj zadobil svoj resnični pomen, posebno v nekaterih skupinah, ki zagore še po neizbežnih predpripravah.

Na splošno je kar planil v sredino vsega tega, in z nenavadno naglico je točno sledil vsemu, kar je bilo na programu. Vpisal se je na oddelke za praktično delo in zgodovinski materializem, redno je posečal vsa predavanja in tako se je ves poglobil v študij, da se je komaj komaj spoznal z nekaterimi tovariši. Zanimali so ga le kot sodelavce, on sam pa je njim postal nekakšna živa knjiga vseh šolskih dogodkov, vseh sprememb in vseh učnih načrtov, saj ni bil nihče drugi temelje-te poučen o vsemu kakor on. Po njegovih preparacijskih zvezkih je bilo toliko povpraševanja, da so sklenili jih razmnožiti na pi-salem stroju. Najbolj pa se je izkazal v matematiki. Tu je vse prekosil. Z neverjetno lahko je reševal vse formule in dvignil se je na stopnjo pravcatega mojstra, ki je z nečuveno spretnostjo razčlenjeval jedro sleherne enačbe.

(Dalje prihodnjic.)

Ali je vaše društvo že v Prosvetni matici?

Prosvetna matica je edina slovenska kulturna centrala v Zedinjenih državah. Storila je na prosvetnem polju brez vsakega vika in krika več kot katerakoli druga skupina.

Prosvetna matica JSZ zasluži, da se okrog nje strnejo vsi zavedni delavci.

OGLAŠAJTE
V
PROLETARCU

"LOJALEN DELAVEC"

Republic Steel kompanija v So. Chicagu se je bahala, da je ostalo ob pričetku stavke v njeni tovarni nad 2000 "lojalnih" delavcev. Eden je na vrhni sliki, ki si pere po storjenem skebskem šiltu spodnjo oblico.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA**Zbral Charles Pogorelec**

Strabane, Pa. Ko hitro se je Jacob Pavčič vrnil s konvenčijo SNPJ, že se je podal na agencijo. Poslal je dve naročnini.

Springfield, Ill. Tudi Jože Ovea ne zaostaja za drugimi. Poslal je eno naročnino.

Milwaukee, Wis. Od tu se je oglasil Leonard Alpner s 4 naročnimi ter poslal vsoto za naročnino in oglase v Majskem Glasu.

Detroit, Mich. Janko Zornik je zopet oglasil. Narocil je znak za klub ter poslal denar za naročnino Majskega Glasu in za oglase v njemu.

No. Chicago, Ill. Pa od tu? I seveda naša sodružica Frances Zakovšek je zopet zastopana. Poslala je 3 naročnine.

Indianapolis, Ind. Od tu je poslal 2 naročnini Anton Ivančič, ki je pred kratkim prevezel zastopništvo za Proletarca.

Sharon, Pa. Anton Zidanšek je poslal dve naročnini.

Sygan, Pa. Lovrenc Kavčič je pred kratkim pisal po nabralne pole v podporo španskim bojevnikom. Pred nekaj dnevi je postal v ta namen \$6.40.

Willard, Wis. Mike Krutz je naročil 4 iztisek knjižice "NO PASARAN" in pravi, da se v kratkem spet zglasil z nekaj.

Girard, O. John Kosin se je zglasil z dvema naročninama. Poroča tudi o poteku stavke Zupančiča vidiomo precej pogostoma na naših izkazih. To pot je poslal eno naročnino in naročil še en družinski koledar.

Cleveland, O. Tone Jankovič je poslal 22 naročnini ter naročil še 20 iztisov Majskega Glasu. Le tako naprej "večni potnik". Od ravno tam se je zglasil tudi John Krebel, postal je dve naročnini in postal v ta namen \$6.40.

Toneta Marion, Pa. Toneta Zupančiča vidiomo precej pogostoma na naših izkazih. To pot je poslal eno naročnino in naročil še en družinski koledar.

Johnstown, Pa. John Lan-

gerhole je postal 2 naročnini. Porocila tudi o smrti Louis Sterneta, ki je bil zvest naročnik in zastopnik Proletarca.

Pri razširjenju razredov zavesti in naših publikacij je eden med prvimi. Proletarci in naš pokret sta z njim zgubila zvezko naročnika in iskrenega

Kaj takega od kapitalističnega konzervativca! Šola: de-

lavstvo se more zanesti edino na svoje časopise.

Johnstown, Pa. John Lan-

gerhole je postal 2 naročnini. Porocila tudi o smrti Louis Sterneta, ki je bil zvest naročnik in zastopnik Proletarca.

Pri razširjenju razredov zavesti in naših publikacij je eden med prvimi. Proletarci in naš pokret sta z njim zgubila zvezko naročnika in iskrenega

Kaj takega od kapitalističnega konzervativca! Šola: de-

lavstvo se more zanesti edino na svoje časopise.

Chicago, Ill. Da Čikažani ne bomo docela izstali iz te kopone, so zadnje čase poskrbeli slediči: Joseph Oblak z 9. na-

raročnino, Angela Zaitz pa s

širimi. Brez dvoma jih bo več prihodnjih.

Pred par dnevi smo prejeli že tretjo posiljko knjižice "NO PASARAN", v kateri Up-

ton Sinclair tako mojstersko opisuje junaka boje mednarodne brigade proti fašistom na madrildski fronti. Vsem, ki so zmožni angleščine, priporočamo, da si nabavijo to knjigo.

Stane le 25c s poštno vred-

nostjo, da je iznadenil in poslal 13 naročnin, med katerimi je bilo tudi nekaj novih.

Prav, da bo z agitacijo nadaljeval ter obiskal še vse one, ki so že bili naročeni, pa so list iz ene-

ga ali drugega vzroka pustili, ter jih skušal pridobiti, da se spet naroči.

Proletarci ima v Jožetu dobrega in vestnega

zastopnika. Zeleti bi bilo, da bi bilo več takih.

West Aliquippa, Pa. Bartol-

Yerant je poslal eno novo naročnino ter naročil znamke za klub št. 211 JSZ.

Bartol ne zamudi nobene prilike kadar

da se prizade za Proletarca.

Gowanda, N. Y. Od tu je po-

sal par naročnin John Mate-

Magnati v bojih proti stavkarjem vedno bolj izzivalni in naduti

(Nadaljevanje s 1. strani.)

karjev kali red in mir, zatrepi in voditelje drhalo pa pozvati na odgovornost pred sodišča.

To hujskanje proti stavkarjem in njihovim unijam, ki tra-ja v mejih histeričnosti že nekaj tednov, ni brez posledic, kajti "vigilantov", ki s KKK metodami nastopajo proti stavkarjem in pretepo ter izgajajo unijske organizatorje, je vedno več in svoje napade vprizarajo s tiko odobritivo ali pa celo s so-delovanjem lokalnih oblasti.

Zupan mesta Monroe v Michiganu smatra, da je njegova najsvetejša naloga protektirati "lojalnim delavcem" (skebom) pravico do dela, pa tudi če je treba v ta namen tisoč oboroženih varuhov. Deputiji so prevračali stavkarjem avte in pikete pa podili izpred tovarne Newton Steel s krepeljci in plinskim bombami.

Policija v Chicagu je pred raznimi tovarnami prepovedala masne piketiranje in stavkarjem ukazala, da ne smejo ne pred tovarnimi in ne drugje nadlegovati "zvestih delavcev".

Mnogi trgovci v Wauk

• KRITIKUJOČA MNENJA, Poročila in RAZPRAVE •

DRUŠTVA JSKJ NE SMEJO BITI V PROSVETNI MATICI

"Nova Doba", glasilo JSKJ, objavlja v izdaji z dne 9. junija t. l. izrek glavnega porotnega odbora v zadevi društva "Bratje svobode" št. 162, E-numclaw, Wash., katerega je neki John Chacata zatožil, da je včlanjen v Prosvetni matici. Omenjeni je v pismu navajal, da je Prosvetna matica protivska in politično organizacija, zato je društvo "Bratje svobode" kršilo pravila Jugoslovanske katoliške jednote, ker se ji je pridružilo. Stvar je nato vzel v svoje področje Anton Okolish iz Barbertona, O., predsednik glavnega porotnega odbora JSKJ, ki je John Chacata pisal, da se po prejetih podatkih res lahko sumi, da je Prosvetna matica protivska in politična. Chacata je nato društvo "Bratje svobode" št. 162 JSKJ formalno obtožil in Anton Okolish pa je v imenu porotnega odbora JSKJ uvedel uradno preiskavo. Tajnika Prosvetne matici ni nihče izmed članov porotnega odbora omnenjene jednote vprašal za pojasmnila o tej ustanovi. Iskali so jih torej druge.

Tožitelj je zahteval, da mora društvo uničiti vse knjige, ki jih je dobitilo od Prosvetne maticice. Take dekrete izvajajo zelo uspešno diktatorji v evropskih deželah. Vseeno se je z denunciacijami proti omnenjemu društva pečal tudi že glavni odbor JSKJ na svoji prvi letošnji seji, in sklenil društvo obvestiti, da će bi kaj dalo Prosvetni matici iz društvene blagajne, bi bila to kršitev 443. točke pravil JSKJ; ob enem je glavni odbor izrazil mnenje, da člani lahko Prosvetno matico prostovoljno podpirajo, toda ne v imenu društva.

Mr. Anton Okolish je poslal obtoženemu društvu februarja ali marca to leto 43 vprašanj in ob enem pojasmnil, da je to zanj sitna reč, ampak pravila so pravila, čeprav je on osebno za svobodo, toleranco in tudi popustljivost. Od članov in društev se pričakuje, da se ravnajo po pravilih, je pisal Mr. Okolish, in ako se ne, so

Registracija članstva Soc. stranke v teku

Glavni urad socialistične stranke se trudi dogmati razne podatke o članih, kot njihove poklice, pripadnost v unije, v podporne organizacije itd., da bo potem lahko na podlagi tega planiral delo, ki ga moramo vršiti. Registriranje se konča 15. julija. Vsak član se naj torej potrdi pomagati tajniku svojega kluba, da se to zbiranje podatkov čim boljše in pravčasno izvrši.

PIKNIK KLUBA ŠT. 27 JSZ IN PEVSKEGA ZBORA "ZARJA" V NEDELJO 20. JUNIJA 1937 NA PINTARJEVI FARMI Cleveland, Ohio.

Za ples bo igrал Barbičev trio. "Zarja" bo predvajala pevske točke

KAZIPOT: Nothingham kara do konca, od tam pa trček do pikniških prostorov. Razume se, da bo za vse najboljše preskrbljeno.

V slučaju dežja se vrši zabava v spodnji dvorani SND na St. Clair Avenue.

Vabljeni ste vsi na obilno udeležbo!

LAŽNJIVA SLIKA

Joe Liss, vodja stavkarjev v lesni tovarni v Ironwoodu, Mich., je bil aretiran. Državni policiji so ga preteplili, ampak ko je prišel na pozorišče fotograf, so mu policiji ukazali, da naj sname sliko, kakor je gornja. Stavkarja so suvali, da se naj smeje s policijem vred, a se jim ni posrečilo. Ampak nihče ne more te slike rabiti za evidenco, da so policijski storili stavkarju kaj žalega! Mar ni slika dokaz, da se policij le šali z njim? Pač jako dobra "evidenca"!

kacije Prosvetne maticice med svoje članstvo?

Ako se ne priznate krivim, zakaj ne?

Ako se priznate krivim, ste li prvi volji narediti takojšnje korake, da prenehate Vaše društvo biti pod Prosvetne maticice?

Ali ste prizravljeni uničiti vse publikacije, ki jih imate kot društvo na rokah, one od Prosvetne maticice?

Ali ste prizravljeni obljubiti in se zavezati, v prihodnjem in tako dolgo dokler bodo sedanja pravila v veljavi ali podobna pravila v prihodnosti, take in dotedne točke, ki so prej omenjene, ne postati ali ostati kot društvo pod Prosvetne maticice?

Ali imate potrdilo od uprave Prosvetne maticice, da ste poslali denar za udinu društva?

Ali je Vaše društvo tudi letos pod Prosvetne maticice?

Ali je tako in tozadenvno sklenila sej Vašega društva (za letos)? Ako je, kateri mesec je to bilo?

All je tožnik, brat John Chacata, na dotedni seji protestiral in priporočal, da naj Vaše društvo ne postane pod Prosvetne maticice?

Ali je Vaše društvo prvič postalo član oz. ud Prosvetne maticice? (Navedite leto in ako mogoče tudi mesec.)

Ali je Vaše društvo tudi letos pod Prosvetne maticice?

Ali je tako in tozadenvno sklenila sej Vašega društva (za letos)? Ako je, kateri mesec je to bilo?

All je tožnik, brat John Chacata, na dotedni seji protestiral in priporočal, da naj Vaše društvo ne postane pod Prosvetne maticice?

Ali je Vaše društvo vselej ko je podobno udinu (članarino) Prosvetne maticice, za isto prejelo kake publikacije?

Ali je Vaše društvo vselej ko je podobno udinu (članarino) Prosvetne maticice, za isto prejelo kake publikacije?

Ali ste mnenja, da iste niso politična značaja?

Ako karistiraš iste mnenja, da iste niso politična značaja?

Ali ste mnenja, da

ANGELO CERVENIK:

"DVOJNIK"

ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.

Berenini je že kakšnih pet najst dni sameval. Plezal je na vrhove najvišjih smrek, da bi videl, po čemer je tako naznansko hrepenel: človeka. Pa zmanj. Napenal je ušesa, da bi zaslišal človeški glas ali tudi samo človeško stopinjo. Pa čeprav je bil detektivov glas, čeprav bi bila detektivova stopinja!

Berit! Ponudil mu je obe pismi.

Pišeta mi, da paziju na nju. Vondriček jima je nenehoma za petami. Izdal bi me, če bi prišli zdaj na Babjo goro. Prav imata! Vondriček je policijski pes s človeškim razumom.

Naj se pazi! Uru je pravi pes s pravimi pasjimi zobami!

Uru je pomigal z repom.

Tisto noč je Novak ostal pri njem. Vso noč sta sahiral. Sele proti jutru sta zaspala. Pred odhodom mu je Novak dal kar kup časopisov.

Berenini ga je zaprosil:

Zakaj vsaj vi ne pridejte pogosteje sem?

Vsa jaz? Vsaj, a? No, nič se ne branite, saj vam rad verjamem, da so vam naša lepa dekleta bolj všeč! Pa bi prišel vsaj jaz, a je prenevarno za vas. Bil bi jim kažipot ter bi vas izbezali. Če samo temno zaslutijo, da se tod skrivate, vam bodo venuomer za petami. Zdi se mi, da pazijo na mene. Spodaj v vasi je nekoliko ljudi, ki bi za groš prodali seme boga, če bi ga dandanes kdo še hotel kupiti. Ce me moj nos ni prevaril, se je tisti Vondriček že smukal okrog moje bajte.

Kako ste prejeli pisma?

Ali vam nisem že povedal, da sem bil v Lužicah.

Ali greste pogosto v Lužice?

Po navadi sem hodil enkrat na mesec, zatorej niti zdaj ne bom smel hoditi po večkrat...

Pa v kočo?

Tudi v kočo sem hodil največ po enkrat na mesec. Po gozdu pa sem hodil zelo pogostoma. Odkar je logar pri vojakih, moram celo pogosteje nadzirati gozd... V teh časih je namreč še mnogo več divjih lovev, nego jih je bilo včasih.

Doslej nisem še nobenega opazil.

Tod ne hodijo. Po večini lovijo spodaj.

*

Vondriček je "delal". Novak se je vračal z Babje gore, Vondriček pa se je napravil na pot. Neki doušnik mu je sporočil, da se je Novak odpravil z večjo zalogo živil v gozd. Kupil je deset konserv zelenjave, dva kilograma slanine, deset kilogramov koruzne moke, petnajst klobas, kave, sladkorja, konzerviranega mleka, mnogo jajc.

(Dalje prihodnjie.)

Delavci izobrazujte in organizirajte se.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 SO. LAWNDALE AVENUE

IZKLJUČENJE UNIJ CIO

Čikaška delavska federacija, pripadajoča AFL, je bila ena najnaprednejših v Zed. državah. Pod njenim okriljem je bila ustanovljena prva amer. delavska (Labor) stranka z delokrogom širom dežele, in prva, ki je posegla v čikaške municipalne volitve. Načeljeval ji je John Fitzpatrick, ki je njen predsednik še danes. Fitzpatrick je svoječasno imel zelo rad Wm. Z. Fosterja in se veliko družil tudi z drugimi komunisti, mislec, da niso "komunisti". Danes je isti Fitzpatrick njihov oster nasprotnik. Tukrat je bil Lewis, zdaj je on.

Tragedija stavkarjev pri Fansteel

No. Chicago, III. — Sodnik Theodore Forby je izrekal obsojbo za obsojbo proti stavkarjem pri Fansteel v North Chicagu (tik Waukegan), in brutalno argumentiral celo proti posredovalcem, katere je poslala sēm zvezna vlada.

Eden izmed njih je brez oklevanja izjavil, da take sodne proced ure še ni videl, četudi je bil že na nič koliko sodiščih.

Vsi stavkarji so bili obsojeni, da so kršili "sodno" prepoved. Obsojeni so na občutno denarno globino in zaporno kazeno.

Vsakdo ve, vsakdo čuti in vsakdo se z gremkovo v srcu zgraža, ker je

v tej deželi še vedno mogoče proglašati obsojbe v korist izkoričevalev pod krinko patriotskega, reda in mira! Sodnik Forby je bil poslan za razsojevalca proti stavkarjem v to mesto iz Zion Cityja. Kot veste, je bil Zion City, ki ni daleč od Waukegan, ustanovljen kot verska kolonija. Tam nihov "papež" še zmerom uči, da je zemlja plošča, ne pa okrogla. Na obravnavi je vse tiste, ki so bili pripravljeni iti stavkarje, oprostil. Ampak bog nedaj, da bi storil v prid delavev, ki so pošteni in hočejo živeti kakor ljudje, ne kot "hlapeci za hlape rojeni".

Relif je tudi več ali manj pod kontrolo kompaniji naklonjenih ljudi. Ako delavec, ki je na stavki, vpraša relifnu urad za pomoč, vpraša uradnik kompanije, če je dotiščnika pripravljena sprejeti nazaj v službo. Ona navadno odgovori, "yes", in delavec je ob relifu, češ, pojdi delati, ko veš, da ti je delo na razpolago! Vladna podpira te take, ki dela nimačo, ali ga dobiti ne morejo!"

Mož je vztrajal, da ne gre skebati — pa če dobi relif ali ne. Sodnik ga je obosodil z drugimi vred in je v zaporu, žena pa doma strada, ker je pomoč, katero ji morejo nuditi njeni ljudje, nezadostna.

Med stavkokazi je tudi Slovenski Frank Osenec, doma v Vrhnike, po domače Kopač, in njegov dom je prav blizu hiše, v kateri je bil rojen pokojni Ivan Čankar, ki je zapisal —

"za hlape rojeni, za hlape vzgojeni..." Je to pristno katoliški možak in smatra, da glavno je delo — prepričanje je nič. Njegova žena je prišla pred okno tovarne in mu ukazala, da mora domov, in mož jo je ubogal. Skočil je kar skozi okno in bil doma prej kakovona. Na obravnavi pa je pričal samo v korist kompanije in je bil sploh najboljša priča, kar jih je družba mogla izvežati v blatenju stavke in stavkarjev.

Ko je bil končno vprašan, koliko časa je bil v tovarni, je dejal, da dva dni, iz njegovih izpovedi pa je bilo razvidno, kot da je bil v nji tedne. Sme je sledil njegovim besedam celo med kompanijskimi ljudmi.

En stavkar je pod posledicami pretepanja in plina zblaznel.

Ena rojakinja je zbolela, ker ni mogla prenesti mučenja, kateremu je bil izpostavljen njen soprog. Mnogo jih je bilo pod zdravniško oskrbo, ali pa so jih zdravili njihovi domači ljudje.

Pravijo, da bo sodnik dobil za svojo uslugo kompaniji od nje tolikšno "božično darilo", da bo preskrbljen do konca svojih dni v največjem udobju.

Unijski organizatorji naštetevali, da so sodniki, ki so služili le po nekaj tisočakov na leto, zapustili po več sto tisoč dolar-

lektrične in paralizirali vso pokrajino. Sodnik Reuther — boži Roy ali Victor, kateri se že bo mogel odstraniti z militante delavske fronte v Michiganu — bo govoril o vstavljanju delavstva. Govoril bo tudi Roy Burt, gl. tajnik socialistične stranke.

Zabeležite si tudi ta dan in

se udeležite piknika socialistične stranke. Prostor je lahko najti — po Grand Ave. do Manheim ceste in potem na desno par strelov, ali pa z ulico po Grand Ave. do Konga in potem pot milj z busom, ki vozi vse pole ure do Alpine Grove.

Na programu bodo tudi druge zabave. Vstopnina 25c. Torej ne pozabite teh dveh piknikov.

KLUBI JSZ

1. Chicago, Ill.	6.00
3. Oglesby, Ill.	2.50
4. La Salle, Ill.	6.00
5. Conemaugh, Pa.	6.00
24. Salem, Ohio	3.00
45. Waukegan, Ill.	12.00
49. Collinwood, Ohio	6.00
114. Detroit, Mich. (\$3.00 za 1936)	6.00
118. Canonsburg, Pa.	6.00
15. Moon Run, Pa. (\$6 za 1936)	12.00
180. West Allis, Wis.	6.00
222. Girard, O. (\$6 za 1936)	12.00

DRUGE ORGANIZACIJE

Soc. pevski zbor "Sava", Chicago, Ill.	4.00
Soc. pevski zbor "Zarja", Cleveland, Ohio	12.00
Soc. pevski zbor "Svoboda", Detroit, Mich. (\$1 za 1936)	4.00
Soc. pevski zbor "Naprej", Milwaukee, Wis.	6.00
Pevski zbor "Jadranski", Cleveland, Ohio	6.00
Pevski zbor "Slavec", Detroit, Mich. (za 1936)	5.00
Pevski in dram. društvo "Soča", La Salle, Ill.	6.00
Pevski zbor "Planinski roža", Milwaukee, Wis.	7.00
Dramski društvo "Ivan Cančkar", Cleveland, Ohio	6.00
Dramski klub "Zora", Pueblo, Colo.	6.00
Dramski društvo "Anton Večernjak", Cleveland, Ohio	12.00
Dramski društvo "Soča", Strabane, Pa.	6.00
Dramski odsek SND, Waukegan, Ill.	6.00
Zenski zadružni odsek, Waukegan, Ill.	12.00
Zenski odsek SND, Detroit, Mich.	6.00
Izobraževalni dom, Library, Pa.	12.00
Izobraževalni dom, Presto, Pa. (za 1936)	6.00
Čitalniška SDD, Collinwood, O.	3.00
Izobraževalni društvo "Vihar", Krain, Pa.	6.00

POSAMEZNICI

Anton Žgajnar, Gilbert, Minn.	.50
Rudolph Petchnik, Enumclaw, Wash.	3.00

\$802.70

TAJNIŠTVO P. M.**Vabilo na keglanje**

West Allis, Wis. — Klub št.

180 JSZ	priredi keglanje pri L. Bolščarju, 1309 So. 60th St., dne 19. in 20. junija. Prične se ob 3 pop. Nagrade bodo razdane v nedeljo 27. junija
120	Imeli bomo tudi ples in vstopnina je prosta.
120	Sodruge in somišljenike vam, da pridejo na te dneve k nam in nam pomagajo k uspehu, sami pa bodo imeli prijetno zábavo. Uslugo bomo enako prijazno vracali kadarkoli mogoče. Torej na svrdenje pri nas 19. in 20. junija. In pridite gotovo.
120	Mary Musich, tajnica kluba.

František Soukup bil na obisku v Jugoslaviji

Maja se je mudil v Jugoslaviji na parlamentarni konferenci čehoslovaških sodrugi

Dr. František Soukup. Dr. Soukup je med onimi politiki, ki je tik pred polomom in po polomu Avstro-Ogrske odlično podpiral moralno in z nasveti tudi jugoslovanske politike.

Nenadoma se je pojavil v uredništvu takratnega socialističnega dnevnika v Ljubljani z željo, da bi govoril z merodajnimi politiki glede nadaljnega razvoja političnih dogodkov,

da opozori na preteče nevarnosti ter pripravi tla za najugodnejšo rešitev aktualnih vprašanj. Z vso iskrenostjo smo takrat pozdravili s. Soukupa, v prepričanju, da želite tako on, kakor poznejši predsednik čehoslovaške republike dr. T. G. Masaryk Jugoslovanom najboljšo bodočnost. V tem oziru smo zlasti Slovenci dolžni s. Soukupu posebno zahvalo.

Del. Politika.

Zelo važno za člane kluba v La Salle

La Salle, Ill. — Člani kluba

št. 4 JSZ, udeležite se vsi seje v petek večer 18. junija ob 7:30, ker je izredno važna za vas vse. Vršila se bo kot običajno pri Joe Novaku.

DR. F. PAULICH

ZOBOZDRAVNÍK

Ordinira včas dan razen srede od 9. zjutraj do 9. zvečer.

V nedeljo po dogovoru.

PHONE: CICERO 610

2125 SO. 52ND STREET

CICERO, ILL.

Progressive Slovene, Cleve land, Ohio

6.00

Društvo SSPZ št.

MARCHERS NARRATE TALES OF HEROISM UNDER POLICE FIRE AT REPUBLIC STEEL

"All hell cut loose! Blinded by tear gas and knocked down, I was shot at by the police while attempting to flee from their brutal attack. All around people were falling, wounded by the bullets from police guns," said one striker who was in the thick of the massacre.

"Blinded by tear gas and knocked down, I was shot at by the police while attempting to flee from their brutal attack. All around people were falling, wounded by the bullets from police guns," said one striker who was in the thick of the massacre.

"Promptly at 4:15 we had set out. We had just shouted our approval of the plan to march on the Republic plant. The spirit of the men who were followed by their wives and children was good as they marched along Green Bay Road singing 'Solidarity Forever'."

"The parade halted just in front of the police lines. We were standing there while Captain Mooney was arguing with the marchers in the front ranks, when, suddenly as if by a pre-arranged signal, a patrol wagon appeared from behind the lines of policemen and the cops started to club men, women and children indiscriminately. Blinded by tear gas we ran in every direction. All around us people were falling wounded, shot by guns the police had turned on us."

"Another worker's impression ran as follows: 'I was choking and blinded by gas. My stomach felt as though it were turning inside out. Under cover of the greenish brown mist left by the gas bombs we could feel the bullets whiz past us and hear the scream of the wounded.'

"When the mist lifted there could be seen the lifeless forms of those who had gone unarmed to affirm their right to 'life, liberty, and the pursuit of happiness' against the armed defenders of private property."

"One of the marchers, as he was attempting to care for the wounded in the union headquarters, told this dramatic story of the heroism of one of the men under fire. 'As I was trying to rally the startled marchers

after the first volley from the police guns, I saw one of the strikers turning back toward the police lines, running through the tear gas and bullets, to the prostrate form of a worker who lay near the police ranks. He slug the striker over his shoulder, lifting him with difficulty, and started back through the dense veil of gas and flying bullets toward our lines. When he got beyond the range of the police guns, several of us ran to help him carry the wounded man back to our first aid camp in the union headquarters. We told him that he had been a damn fool to risk his neck too when he ran straight into the police lines. He muttered, 'The guy was hurt bad. What the hell could I do?'

"Then the worker who was telling us about this went on to point out to us the conditions under which they had to care for the wounded. 'All we've got here is a few cots and a couple of doctors. When we got here, all the cots were filled and wounded men who were bleeding badly were lying on the floor and standing propped up against the wall.'

"Several hours after the massacre, I went to the Burnside Hospital to try and locate some who were injured when the police attacked us.

"The one man I was permitted to see was mutilated beyond recognition. Not only was I unable to see if I knew him but I was unable to distinguish his features.

"Both temples were swollen into a large lump. Both eyes were black and blue. Blood was gushing from his mouth and nose and he was breathing like a rusty pump.

"I turned to the door, sickened.

That horrible picture will stick in my mind as long as I live."

—Socialist Call.

AS YE WOULD BE DONE BY

Two groups of men were working one day.
Cutting and stacking the sweet smelling hay;

While the men where working in group number one,

A child set a fire to have some fun;

Said the men that were working in group number two,

With that fire we'll have nothing to do;

The fire came roaring down their way,

And blackened and burned all their new mown hay;

They were not interested in the other men's lot,

So do they deserve pity for what they got?

If they had helped their brothers that day,

They could have saved every bit of their hay.

There are two other groups I'll tell you about,

One had good jobs, the others were without,

Said those that were working, what do we care,

Is it any of our business if their cupboards are bare?

The hard times spread just like the fire,

When they looked for work no one would hire;

It was their business they found too late,

To help their brothers or meet their sad fate;

They had forgotten the law, but remembered it then,

"Even as ye have done to the least of them,"

As ye would be done by, so ye must do.

Then Brother Workers, our dreams will come true.

NOT SO DUMB

In a small town in the south there was a lad who had the reputation of not being very bright. People there had fun with him several times each day by placing a dime and a nickel on the palm of his hand and telling him to take his pick of the two. In each case the lad would pick the nickel, and then the crowd would laugh and guffaw.

A kind-hearted old lady asked the unfortunate youth one day: "Don't you know the difference between the dime and a nickel, son? Don't you know the dime, though smaller, is worth more than the nickel?"

"Sure, I know it," he answered, "but they wouldn't try me out on it any more if I took the dime."

Gen. Mola, Public Enemy No. 2 in Spain, died from bad aviation. His pilot rammed a mountain. Too bad. We hope he'd live to be hanged for his crimes. We hope the same for Mussolini and Hitler, and we don't wish them long life.

And for some of our local fascists who murder workers.

Time after time, scientifically conducted investigations have shown that the crime rate among the foreign-born is not high, that it is in fact lower than among the native-born.—Foreign Language Information Service.

Eulogy to a Louse

There are lower creatures in the animal world than our small cousin, the louse. For there is no record that a louse ever spoke over a national radio hook-up declaring that the scheme of things, whereby he sucked the blood of his hosts, is the "American way."

Furthermore, no louse ever told his victim that said victim should be thankful for the privilege of being given a job producing blood for him to suck.—A. Guardian.

When Capital stages a sit-down strike, it's called a lockout.

THE BOSSES' PRESS

Every day the scribblers gather
"All the news that's fit to print"—
And work themselves into a lather
Giving it the proper tint.

Reporters know just what to see,
When to scoff and when be solemn,
While editors scan carefully
For heresy in every column.

When workers sit down on the job
Or strike for union recognition,
A picket line is called a "mob",
A sitdown strike becomes "sedition".

For sympathetic labor news
We search in vain the daily papers
Filled with Hollywood reviews
And Wally Simpson's latest capers.

Workingmen who want redress
From stuffy fact and willful fiction,
Support and read the labor press
And get the truth without restriction.

BUSINESS AND INDUSTRIAL BAROMETERS

Automobiles.

Nearly half a million passenger cars and trucks were assembled in March. Total production of cars and trucks amounted to 494,000 units, as against 363,800 units in February and 421,000 units in March a year ago.

Bituminous Coal.

About 50,700,000 tons of bituminous coal were mined in March, compared with 42,100,000 tons in the preceding month and 31,500,000 tons in March 1936.

Building Construction.

The value of building construction for which permits were issued in 1,523 cities in March aggregated \$170,500,000, compared with \$129,000,000 in February and \$125,500,000 in March 1936.

Electric Power.

Output of electric power for public use totaled 9,930 million kilowatt hours in March—about 970 million kilowatt hours more than in the preceding month and 1,025 million kilowatt hours more than in the corresponding month of last year.

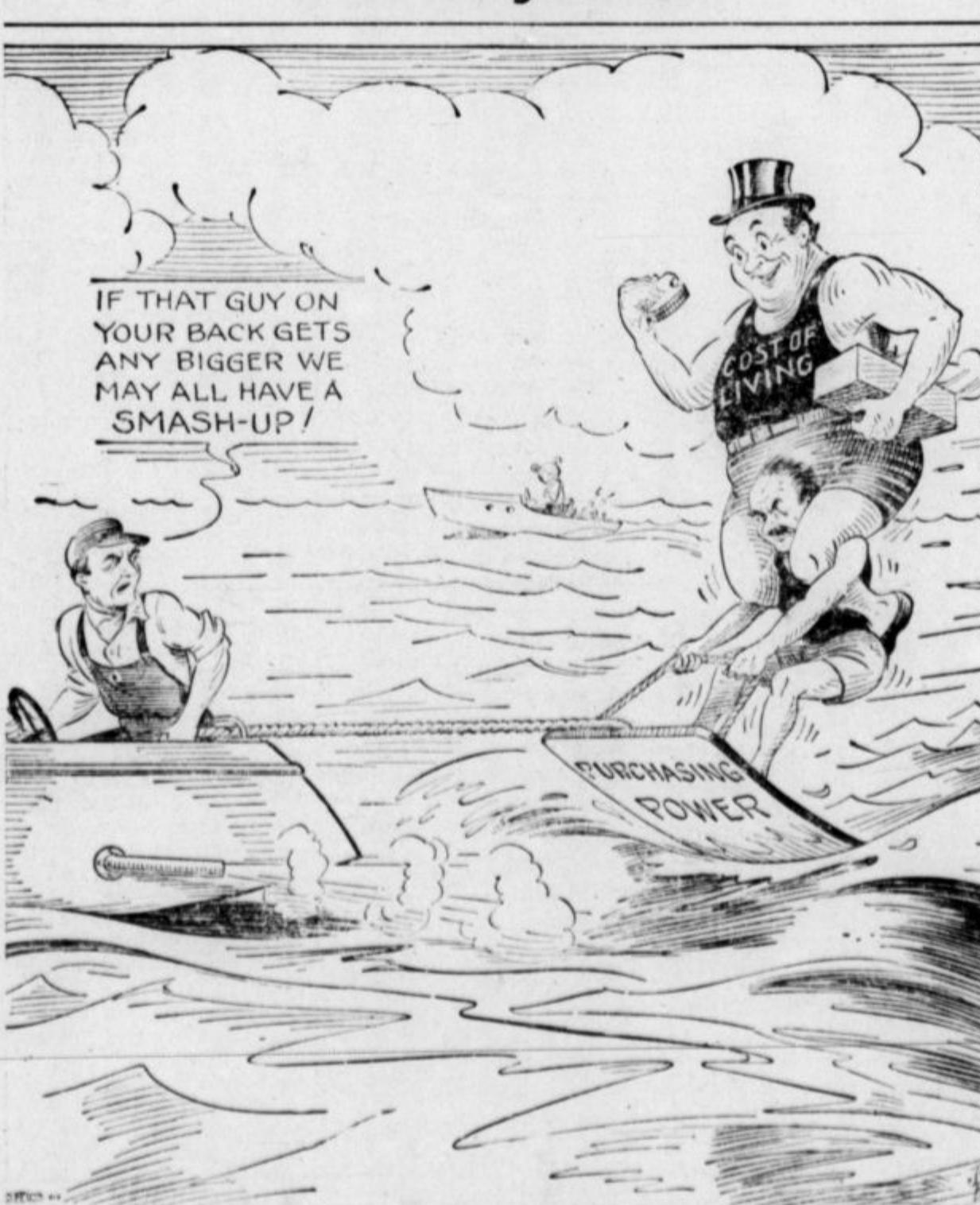
Railroad Freight Car Loadings.

Class I railroads loaded 750,900 freight cars per week in March, as against approximately 694,600 cars per week in February and 603,800 cars per week in March a year ago.

Steel.

Output of steel ingots totaled nearly 5,230,000 tons in March. This was an increase of 805,000 tons over the preceding month and of 490,000 tons over March 1936.

A Growing Burden!

Municipal Murder In Chicago

Chicago has furnished the workers of the entire nation with a lesson which they would do well to learn. City police, charged with the duty of protecting life and property, interpreted that duty as an obligation to shoot into a massed picket demonstration, killing eight workers and wounding many more.

That this act of municipal murder happened in connection with the strike against the Republic Steel Company is of no special significance; the same bloody class tactics have been employed again and again and will, without doubt, be used in future labor struggles.

What America's workers should learn from Chicago is the value of political power. Whether it be the power vested in the President of the United States or a ward alderman, it is better controlled by Labor than by Labor's exploiters.

A Labor mayor would have interpreted his duty differently. He

would have recognized the right of workers to picket. He would have considered Labor's property right to a job and Labor's right to life. And his police would have acceded according to instructions.

Of course, there is only one way in which Labor can control political power... Labor must have a political party of its own. Organization on the industrial front should be recognized as only the first step toward human betterment. The same organization can and should be used to name candidates, conduct campaigns and make the laws which are necessary to clear the way for Labor's forward march to economic freedom.

Workers who "strike working-class" and vote "capitalist" are working at cross purposes. Fortunately, there are signs that many leaders and rank-and-file in the union movement are beginning to recognize this as an error.

—Reading Labor Advocate.

PERFIDIOUS ARGUMENTS

One of the most perfidious arguments on the part of the owners of non-union shops against the signing of union agreements is the excuse to which they so often resort that "they pay more than the union demands." Without knowing—in most cases—what the conditions are insofar as they concern wages and working hours this excuse is being used in an attempt to justify their refusal to recognize the union. But that is not all. By means of such a claim the employer of non-union help endeavors to those in his employ to demonstrate that the needlessness of organization and to keep his help away from the latter.

It is a logical fact that conditions can only be improved in accordance with the power that is being exercised by the organization of the workers. The more the latter demonstrate their desire for organization, the greater will be the progress that can be achieved in the improvement of the condition of the workers. Whenever no organization exists and where for years past the workers had no desire to organize wages are low and the working hours and conditions are irregular and they have to work according to desires and the will of the employer. If a union is finally established and improvements must be had upon the basis of the existing deplorable conditions which in most cases the workers without murmur have tolerated for a number of years. Step by step conditions must be improved in order to bring about gradually working and wage conditions that conform with the demands of the union in fact and not only on paper.

Without fear of successful contradiction we can safely assert that up to now every recognition of the union gained from the employer has been accompanied by an improvement of the conditions of the workers involved and this assertion we make regardless of the fact as to what the conditions may have been previous to the signing of our agreement. But that would not be the case the organization would not serve its true mission as the protector of the workers and would lose its right to exist; it would ultimately break down in itself. And furthermore, we would not have to contend with the opposition on the part of the employers whenever we approach them with a view of presenting to them for their signature our agreement, in which the regulation of wages and working conditions in the interests of the workers are being demanded.

Through organization the workers have accomplished much along the line of immensely improving their conditions. These achievements are the results and the fruits of an uninterrupted struggle and not the results of any "charitable" inclinations on the part of the employers.

—Bakers Journal.

YOUTH'S CRISIS AND NEED

In Germany, Italy and throughout half the Continent youth has been conscripted into the forces of Fascism.

Hitler with his powerful youth organization has succeeded in dragging the minds of German youth with his bogus ideals of national honor and racial destiny. Mussolini with his gospel of "Believe, Fight, Obey," has succeeded in mobilizing young Italians to make war on the tribesmen of Abyssinia and the workers of Spain.

What is to be the fate of America's youth? That is the question which responsible leaders of the Socialist Party of America can only disregard at their peril.

If they should make the mistake of looking upon young workers as persons of no political consequence, if they steadfastly turn their backs on any sort of political appeal to which youth is likely to respond, they may well see young persons drifting into the camp of their opponents.

Dangers Ahead

Our leaders should not make the mistake of being content that young workers should show no great signs

INVESTIGATE

Appearing in a recent number of The Nation is an article by H. C. Engelhardt in which he tells how the Nazi spies operated in Spain previous to the present civil war.

Three days after the outbreak of the Fascist rebellion last year the government militia began a search of the Nazi headquarters in Barcelona, and it uncovered tens of thousands of documents which the Nazis left behind in their flight. These documents revealed the far-flung Nazi propaganda and connections in Spain.

In the light of these revelations, it would hardly be too much to say that the Nazis fomented the Fascist rebellion in Spain.

A natural inference would be that they are attempting to work up to that point in other countries, including our own. A congressional investigation of Nazi activities in this country is clearly indicated and ought to be started at once. Another article in the same weekly, by Ludwig Lore, tells of the innumerable Nazi activities in this country. It would serve as a good starting point for the investigation.

—Milwaukee Leader.

"My successor has yet to be born," says windy Mussolini. But suppose it's a girl?